

20 Yanvar qəhrəmanlıq günü kimi yaddaşlara yazılmalıdır

Respondentlərimizin əksəriyyəti bu fikirdədir

20 il bundan əvvəl 20 Yanvar tarixində xalqımızın qəhrəman övladları sovet imperiyasının hərbi məşinləri ilə üz-üzə gələrək şəhidlik zirvəsinə ucaldı, yüzlərlə insan ömürlük əlillik həyatına məhkum oldu. Uzun illər bu faciənin günahkarları bilinməyə də, dilə gətirilib dünya ictimaiyyətinə yetərinə çatdırılmırdı. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonrakı ilk illərdə başları hakimiyyət uğrunda mübarizəyə qarışmış respublika rəhbərləri 20 Yanvar qırğınına siyasi-hüquqi qiymət verilməsi və cinayətkarların müəyyən edilməsi istiqamətində məqsədyönlü iş aparmadılar. Yalnız 1994-cü ildə Qanlı Yanvar hadisələrinə siyasi-hüquqi qiymət verildi, faciənin günahkarlarının adları açıq şəkildə bəyan edildi...

Üstündən illər ötəndən sonra bu hadisəyə yanaşmamızda nə dəyişib? 20 Yanvar xalqımız tərəfindən necə xatırlanır?

"Lider" TV-nin əməkdaşı Rahil Kərimov fikirlərini bizimlə bölüşərək, 20 Yanvarın əslində, faciə günü kimi deyil, qəhrəmanlıq günü kimi qeyd olunmasını vacib bilir:

- Əslində, Qanlı Yanvar gecəsindən sonra insanlar hər il bu günü təbii olaraq faciə günü kimi qeyd etməyə başladılar... Bu normaldır, çünki onlarla günahsız insan qurban verdik o gecə... Lakin zaman keçdikcə insanların təfəkkür tərzində dəyişir, dünyaya baxış dəyişir... Son illər bir sıra ziyalılar tərəfindən irəli sürülən bir fikir mənim çox xoşuma gəldi. Belə ki, onlar düşünürlər ki, 20 Yanvar günü əslində, faciə günü kimi deyil, qəhrəmanlıq günü kimi qeyd olunmalıdır. Bir çoxları bu fikrə qarşı çıxdı. Lakin mən tam cəsarətlə bu fikirlə razıyam. Əsaslandırım niyə?

Azərbaycan SSRİ-nin əsarəti altındaydı. Bu əsarət zənciri gec-tez qırılmalıydı. Artıq möhtəşəm Meydan hərəkəti başlamışdı. 100 minlərlə insan meydanlarda gecələyərək Azadlıq tələb edirdi. Bu qarşılaşılmaz mücadilə təbii ki, Rusiyanın heç xoşuna gəlmirdi. Sovetlər onu da istisna etmirdi ki, hələ 8-9-cu əsrlərdə Babək Xürrəmidin başçılığı altında Məğribdən Məşriqə qədər uzanmış nəhəng Ərəb xilafətinin hökuməti atəşini söndürmüş üsyankar Azərbaycan xalqı bu gün eyni ssenari ilə sovet hökumətini də diz çökdürə bilər. Bütün bunları çox gözəl başa düşən SSRİ rəhbərləri təcili tədbirlər görməyə başlayırlar və hərəkətin güc yolu ilə susdurulmasına əl atırlar. Görünür, sovetlər bizim tarixi o qədər də yaxşı bilmirdilər. Bilmirdilər ki, bu xalqın əli yarandığı gündən qanla oynayıb, torpağı qanla yağrulub.

Faciə baş verir. Lakin sonrakı günlərdə yenə böyük insan seli meydanlarda, küçələrdə idi. Mən əminəm ki, o faciədən sonra milyon insanı yenidən bir arada görəndən sonra sovet rəhbərlərinin ağılından həmin an bu söz keçib: "Bunlar ölümdən də qorxmurlar?"

Nəyəsə nail olmaq üçün nəyisə qurban vermək lazımdır... Xüsusilə əgər nail olduğun AZADLIQDIRSA, qurban LABÜDDÜR. Bizə bu müstəqilliyi vermədilər, biz özümüz aldıq. Qurban bahasına, qan bahasına da olsa aldıq.

Ssenarist Nazim Əliyev 20 Yanvara həsr olunan filmlərin çəkilməməsindən şikayətləndi:

- 20 Yanvar mən və mənim dövlətim üçün özünümüdfiə siqnallarından biridir. Bu faciə vətəninə sevən hər bir şəxsin ürəyində silinməz iz qoydu. İstərdim ki, hər bir azərbaycanlı heç olmasa ildə bir dəfə Şəhidlər xiyabanını ziyarət eləsin. Amma 20 Yanvar tarixində TV kanallarda yalnız Şəhidlər xiyabanının, insanların kütləvi ziyarətinin göstərilməsi ilə razı deyiləm. Bizim bir çox televiziya kanalımız xiyabanın bir tərəfində kamera quraşdırır, bura kollektiv şəkildə gəlib-gedən adamları çəkir, kadrarxasında isə qaboyda çalınan "Segah" adamın ürəyini daha da ağrıdır. Fikrimcə, 20 Yanvar faciəsinə yenidən baxış olaraq sənədli və ya bədii filmlər çəkilərək, dünya ictimaiyyətinə və gənc nəsə çatdırılmalıdır. Məncə, 20 Yanvar matəm günü kimi yox, daha çox qəhrəmanlıq günü kimi qeyd olunsun, yaxşı olar. Çünki başı bu cür faciələr görməyən millət özünü tapa bilməz. Gəzməyi yığıla-yığıla öyrənmək lazımdır. Amma yığılanda ağlamaq olmaz.

Maşağa Mədəniyyət evinin təşkilatçısı Məhbubə Məmmədliyə 20 Yanvar faciəsinə yetərinə qeyd etmədiyimizə deyir:

- Mən bu günü xatırlamasam da, KİV-lərdən, kitablardan, o günü yaşayan insanlardan topladığım məlumatlar kifayət edir ki, 20 Yanvar gecəsi haqqında təsəvvür yaradı. O günkü lent yazıları ilə tanış olduqda daha çox diqqətimi çəkən Azərbaycan xalqının birliyi oldu. Təəssüf ki, indi insanlar başqalaşır, mənəviyyatdan söz açmağa belə dəyməz, nəinki birlik. Bu gün 20 Yanvar faciəsinə yetərinə qeyd etmirik. Yolumuz Şəhidlər xiyabanından ildə bir dəfə düşsə, ya düşməyəcək... Həmin gün Şəhidlər xiyabanına getmək və ya gül qoymaq şərt deyil. Fikrimcə, bizlər meydana toplaşır və şəhidlərimizi yad etmə mərasimi təşkil etməliyik. Eyni zamanda, bu günü faciə günü kimi deyil, müstəqillik günü kimi qeyd edək. Bu faciədən artıq 20 il keçib. Daha ağlamaq, sızlamaq lazım deyil. Yalnız yumruq kimi bir olub, sınımadığımızı, güclü olduğumuzu göstərək. Təbii ki, dildə deyil, əməldə".

Ədəbiyyat müəlliməsi Ülkər İslamqızı 20 Yanvar hadisəsi ilə bağlı maarifləndirmə işlərinin çox az olduğunu bildirir:

- Həmin illərdə yaşımın az olmasına baxmayaraq, məktəbdən, ailəmdən aldığım məlumatlardan faciənin dəhşətini anlamaq o qədər də çətin olmur. Hər il məktəbimizdə müəllimlərimiz və məktəb rəhbərliyi bu faciənin

detallarını aydınlaşdırır və bu hadisəni görməmiş gənclərə məlumat verməyə çalışırlar. Bəzən düşünürəm ki, Azərbaycan xalqının başına gələn bu hadisə haqqında danışmaq üçün yalnız yanvar ayının 20-ni, yaxud yanvarın 20-nə bir-iki gün qalmışı gözləmək lazımdır. Təəssüflər olsun ki, bu belədir. Amma başına bu böyüklükdə müsibətlər gətirilmiş xalq gərək susmasın. 1 ildə 2-3 gün aparılan təbliğat istənilən nəticəni verməz. Bunun üçün güclü maarifləndirmə işi aparılmalıdır. Maarifləndirmə insanların məşğul olduqları bütün sahələri əhatə etməlidir. Ən vacib maarifləndirmə vasitələri radio və televiziya, mətbuat-qəzet və jurnallar, kitablar, tamaşalardır. İstər elmi işçi, istər şagird, tələbə, istərsə də evdar xanımlar bu vasitələrin köməkliliyi ilə maariflənsinlər və özlərindən sonra gələn nəsli də maarifləndirsinlər. Yalnız və yalnız MAARİFLƏNMƏK?? Düşünürəm ki, ilk növbədə bizim xalq unutulmazlığı öyrənsə, daha düzgün olar. Çünki xalqımızın başına nə gəlsə hamısı unutulmazlıqdan gəlir. Sadələvhlüyümüzdən irəli gələrək keçmişimizə unutulmazlıqla yanaşsaq, keçmişdə etdiyimiz səhvləri unutsaq, gələcəkdə həmin səhvlər yenidən təkrar oluna bilər. Buna görə gələcək nəslimizi düzgün istiqamətdə, sağlam ruhda böyütməliyik. Əslində, hər bir vətəndaşın sağlam ruhda böyüməsi ən əvvəl ailədən başlamalıdır. Vətənpərvərlik hissi, vətənə məhəbbət öncə ailədə tərbiyə olunmalı, sonra isə əsas məsuliyyət məktəbin üzərinə düşməli və burada formalaşdırılmalıdır. Valideynlər 20 Yanvar günü televiziya və radiolarda gedən təbliğat və maarifləndirici verilişləri ötürüb, digər ölkələrin əyləncəli verilişlərinə baxırsa, məktəbdə müəllimlər 20 Yanvar mövzusunda aparılan mövzuları başqa günə keçirirsə, yaxud da bu mövzuda yazılan inşaları yoxlamaqdan bezirsə, onda bu zaman vətənpərvərlik mövzusunda danışmağa dəyməz. Acımacıqlı hal budur ki, bu formada tərbiyələnen ailələrə çox rast gəlinir. Ən böyük faciəmiz də elə buradan başlayır!

Könül Maylova